

TIIVISTELMÄT – LÄHETYS-TEOLOGINEN AIKAKAUSKIRJA 11/2009

MIRJA AUKEE-PEIPONEN

Katolisen kirkon yhteiskunnallisen ajattelun arvoperustasta

Subsidiariteettiperiaate kuuluu roomalaiskatolisen sosiaalietiikan peruskäsitteisiin. Periaatteen mukaan kaikki päätökset tulisi tehdä niin lähellä päätöksentekoa koskettavia ihmisiä kuin mahdollista. Ainoastaan kun tämä ei ole mahdollista, tulisi ylempänä olevan päättävän tahon puuttua päätöksentekoon. Subsidiariteettiperiaate on myös yksi Euroopan integraation avainkäsitteistä. Tämän artikkelin päämääränä on esitellä joitain periaatteeseen liittyviä näkökohtia Euroopan unioniin liittyvässä keskustelussa sekä periaatteen juuria ja yhtymäkohtia roomalaiskatolisessa sosiaalietiikassa.

PEKKA YRJÄNÄ HILTUNEN

Uskontodialogin lajeista, intentioista ja subjekteista

Uskonnot ovat totuusyhteisöjä, joiden edustajat menettävät identiteettinsä, mikäli hylkäävät oman perustansa, sen päämäärät ja keinot. Uskontodialogi lakkaa olemasta uskontojen edustajien ja kannattajien välistä dialogia, jos edellytyksenä on alkuperäisen totuusyhteisöluonteen lakkauttaminen ja sen kannattajien liittäminen uuteen. Aidoin pluralismi ja aidoin uskontodialogi tunnustavat uskontojen erilaisuuden ilman näiden erot mitätöiviä metatason teorioita. Kun uskontodialogia tarkastellaan edelleen koettaen erottaa aloitteen tai toimijoiden subjektit, näiden intentiot ja dialogin tilanne, paljastuu, missä määrin on kyse yhteiskunnan tai sekulaarien toimijoiden hankkeesta ja missä määrin on kyse uskontoyhteisöjen sisäisestä motivaatiosta nousevasta toiminnasta. Yhteiskunnan tai sekulaarin toimijan aloite voi osaltaan myös kutsua uskonyhteisöt uskonnollisesti motivoituun dialogiin. Uskontodialogi jakautuu ja painottuu joko yhteiskunta- tai kulttuuridialogiksi tai toisaalta uskonyhteisöjen väliseksi yhteydenpidoksi. Uskontojen erilaisuus motivoi sekä yhteiskuntaa ja yhteisöjä että uskonyhteisöjä etsimään dialogia, joka mahdollistaa rauhanomaista rinnakkaiseloa, jotta uskonnon tai uskonnottomuuden harjoittajat voisivat elää yhdessä mahdollisimman suuressa sovussa.

NIKO HUTTUNEN

Kun Paavali turvautui pakanuuteen: Synkretismiä vai kontekstualisaatiota?

Varhainen kristinusko kohtasi hellenistisen kulttuurin. Kahden perikoopin (Room. 1:18–32 ja Ap. t. 17:16–34) analyysit havainnollistavat, miten pitkälle nouseva kristinusko saattoi omaksua pakanallisen filosofian. Perikoopien kirjoittajat korostavat kahta seikkaa pakanoita vastaan: polyteismin hylkääminen ja Jumalan pelastava työ Kristuksessa. Muuten kirjoittajat ovat avoimia filosofialle ja sen panteistiselle teologialle. Tämä avoimuus saattaa nykyisen kristillisen opin näkökulmasta olla ongelmallista, mutta sitä on vaikea pitää synkretisminä.

ARTO HÄMÄLÄINEN

Helluntailiike Euroopassa: Pirstoutuneisuudesta kohti yhteyden teologiaa

Helluntailais-karismaattisuus ymmärretään usein terminä, joka yhdistää väljästi hyvin pirstoutunutta joukkoa erilaisia seurakuntia ja hengellisiä liikkeitä. Helluntailaisuudella on kuitenkin olemassa teologisesti ja rakenteellisesti järjestäytynyt merkittävä uomansa. Tätä suuntausta edustava Euroopan helluntailaisuus on kulkenut pitkän tien pirstoutuneisuudesta Kristuksen ruumiin yhteyttä vahvistavaan rakenteeseen, jota PEF jaostoineen edustaa. Se on taiteillut seurakuntanäkemyksensä kanssa alleviivaten kaiken aikaa paikallisten seurakuntien keskeistä roolia. Viime vuosikymmeninä on vahvistunut käsitys yhteistoiminnan ja sitä tukevien rakenteiden tärkeydestä. PEF kirkko-organisaationa on aluksi keskittynyt oman identiteettinsä lujittamiseen, mutta se etsii samalla toimivaa suhdetta toisiin kristittyihin ja ympäröivään yhteiskuntaan. Kristuksen ruumiin teologia on sen sisällä vahvistumassa.

RISTO JUKKO

Vallankumouksesta välinpitämättömyyteen:

Ranska 2000-luvun alussa lähetyksen näkökulmasta

Artikkeli kuvaa Ranskan uskonnollista tilannetta 2000-luvun alussa kolmesta näkökulmasta: kirkon ja valtion suhteesta käsin, ennen kaikkea Ranskan tärkeimmän kristillisen kirkon, roomalaiskatolisen kirkon, näkökulmasta, toiseksi perinteisten ja uusien protestanttisten kirkkojen näkökulmasta – niistä osa on maahanmuuttajien perustamia – ja kolmanneksi Ranskan ei-kristillisten uskontojen, ennen kaikkea islamin, näkökulmasta. Lopuksi peilataan Ranskan uskonnollista tilannetta missiologian näkökulmasta.

TEUVO LAITILA

Serbian ortodoksinen kirkko ja Kosovon itsenäistymisprosessi 1998–2008

Kosovon itsenäistymiseen 2008 johtaneen tapahtumasarjan voidaan katsoa alkaneen Kosovon sodasta 1998–1999, jonka seurauksena Kosovosta tuli kansainvälisen yhteisön hallintoalue. Serbian ortodoksinen kirkko kritisoi kansainvälistä hallintoa Kosovon enemmistön, albaanien, suosimisesta. Samoin se vastusti albaanien vaatimuksia alueen itsenäisyydestä. Kirkko pyrki vaikuttamaan kansainväliseen politiikkaan – tässä se sai kevääseen 2004 saakka tukea mm. Kirkkojen maailmanneuvostolta – päästäkseen mukaan Kosovon tulevasta asemasta käytäviin neuvotteluihin. Kun tämä epäonnistui, kirkko yritti vaikuttaa Kosovon kansainväliseen hallintoon, ja kun tämäkään ei onnistunut, se ryhtyi vakiinnuttamaan asemaansa itsenäistyvässä Kosovossa.

MAIJA TURUNEN

Läntiset missiot ja venäläisen uuskarismaattisuuden synty

Artikkelini tarkastelee venäläisen uuskarismaattisuuden syntyä. Uskonnonvapauden tultua voimaan Neuvostoliitossa vuonna 1990 yksi monista realiteeteista, jonka kansalaiset joutuivat kohtaamaan, oli valtava evankelisista ja karismaattisista kirkkoista tulleiden vierailijoiden vyöry. Eskatologisuuden innoittama lähetysnäky ja kommunismin romahtamisen jälkeinen uskonnonvapaus mahdollistivat ainutlaatuisen venäläisen uuskarismaattisuuden synnyn. Artikkelini analysoi sitä, millä tavoin uuskarismaattisuus on kontekstualisoitu Venäjälle ja millaisia paikallisia piirteitä se on saanut. Analyysi perustuu kenttätyöhön neljässä pietarilaisessa uuskarismaattisessa kirkossa sekä kirkkojen tuottamiin monipuolisiin teksteihin.

MIKA VÄHÄKANGAS

Eurooppa etelän kristinuskon lähetyskenttänä

Viime vuosikymmenien merkittävä lähetysten luonteessa tapahtunut muutos on länsimaiden muuttuminen lähettävästä alueesta samanaikaisesti etelän kristittyjen lähetyskentäksi. Eurooppa näyttäytyy etelän kristityille lähetyskenttänä osittain siksi, että Euroopassa on merkittävä määrä ei-kristittyjä kuten muslimeita ja uskonottomia tai uususkonnollisuuteen suuntautuneita. Lisäksi maallistumisen seurauksena suurin osa Euroopan kirkkojen jäsenistä vaikuttaa etelän kristittyjen silmissä nimikristityiltä. Osaltaan tähän vaikuttaa se, että etelän keskimäärin melkoisen konservatiiviset kristityt eivät voi hyväksyä liberaaleja kristinuskon tulkintoja. Etelän kristittyjen lähetyspanosta Euroopassa kasvattaa paradoksaalisesti sekä vauraus että köyhyys. Etelä-Korean vauraus on osatekijänä korealaisten lähetystyöntekijöiden vyöryyn ympäri maailmaa, Eurooppa mukaan lukien. Afrikkalainen lähetyspanos taas saa vauhtia äärimmäisestä köyhyydestä, joka ajaa afrikkalaisia kristittyjäkin muuttamaan Eurooppaan. Kasvavien afrikkalaisten kristittyjen määrien seurauksena Eurooppaan syntyy yhä enemmän afrikkalaistaustaisia kirkkoja, joilla on tavoitteena evankelioida uudelleen maallistunut Eurooppa. Etelän kristinuskosta on tullut Eurooppaan jäädäkseen, ja se pyrkii omalla panoksellaan tuomaan tänne etelän tulkintoja kristinuskosta.